

FAQ

FOCUSED AND QUICK

Issue 155

July 1, 2019

โครงการ EEC : ความหวังใหม่ในการพลิกฟื้นวัฏจักรการลงทุน

ณัชพล จรูญทิพัฒน์กุล

บทความนี้เป็นทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทย
การกล่าว คัด หรืออ้างอิง ข้อมูลบางส่วนตามสมควรในบทความนี้
จะต้องกระทำโดยถูกต้อง และอ้างอิงถึงผู้เขียนและธนาคารแห่งประเทศไทย โดยชัดเจน

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน
ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

“โครงการ EEC เป็นการ re-launch การลงทุนในพื้นที่ Eastern Seaboard อีกครั้ง ด้วยเม็ดเงินลงทุนที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับแผนการลงทุนนำร่อง ที่รอบด้านกว่าในอดีต EEC จึงถูกคาดหวังให้เป็นหัวจักรเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป”

Source: https://www.eeco.or.th/sites/default/files/EEC%20Information%20Board_0.pdf

การลงทุนภาคเอกชนจัดเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการเติบโตอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจ แต่สำหรับกรณีของประเทศไทย บทบาทดังกล่าวกลับลดลงมากในช่วงที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งจากข้อจำกัดทั้งด้านแรงงาน ด้านเทคโนโลยี และเสถียรภาพทางการเมือง ดังนั้น เพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระยะต่อไป ภาครัฐจึงต้องเร่งกระตุ้นให้เกิดการลงทุนครั้งใหญ่รอบใหม่ด้วยโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ Eastern Economic Corridor (EEC) ผ่านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่เพื่อเพิ่มความน่าดึงดูดของพื้นที่ ประกอบกับการมอบสิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีระดับนวัตกรรมสูง สอดคล้องนโยบาย Thailand 4.0 เพื่อให้เศรษฐกิจไทยขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ในภาพรวม การพัฒนาโครงการ EEC ถือว่ามาถูกทาง เนื่องจากมีคุณสมบัติที่เหมาะสมหลายด้าน ทั้งด้านพื้นที่ที่มีฐานการผลิตขนาดใหญ่และโครงสร้างพื้นฐานตั้งต้น อีกทั้งภาครัฐยังมีการผลักดันโครงการอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านการลงทุนโดยเฉพาะด้านการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะตรงต่อความต้องการของตลาดยังเป็นความท้าทายสำคัญที่รอการก้าวข้าม เพื่อให้การลงทุนยกระดับขีดความสามารถในครั้งนี้เป็นไปได้อย่างยั่งยืน

บทนำ

การลงทุนภาคเอกชน นับเป็นหนึ่งในเครื่องยนต์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของนานาประเทศ แต่สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้น บทบาทดังกล่าวกลับลดลงมากเมื่อเทียบกับในอดีต ดังนั้น การกระตุ้นให้เกิดวัฏจักรการลงทุนครั้งใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น ที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยกลับมาเติบโตได้อย่างยั่งยืนอีกครั้ง ผ่านการเพิ่มการจ้างงานและรายได้ ส่งผลต่อเนื่องให้กำลังซื้อและการใช้จ่ายในประเทศขยายตัว นอกจากนี้ การลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพการผลิตและเทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั้งด้านการส่งออกสินค้าและบริการในอนาคต อย่างไรก็ตาม การกระตุ้นให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่ครั้งใหม่ในปัจจุบันอาจทำได้ไม่ถนัดนัก จึงต้องอาศัยภาครัฐ

ในการเป็นผู้จุดชนวนเครื่องยนต์การลงทุนให้ติด เพื่อเหนี่ยวนำให้การลงทุนภาคเอกชนได้ไปต่อ ด้วยการเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมและความเหมาะสมในการพัฒนาต่อยอด จึงเป็นที่มาของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก¹ หรือ Eastern Economic Corridor (EEC) ซึ่งเป็นเสมือนภาคสองของโครงการ Eastern Seaboard ที่เคยดึงดูดการลงทุนและยกระดับรายได้ของประเทศได้อย่างมหาศาลในอดีตนั่นเอง

บทความนี้ต้องการนำเสนอข้อมูลโดยสังเขปเกี่ยวกับโครงการ EEC พร้อมวิเคราะห์ศักยภาพการดึงดูดนักลงทุน และประเมินผลกระทบต่อการลงทุนภาคเอกชนทั้งในช่วงที่ผ่านมา รวมถึงแนวโน้มในระยะต่อไป ก่อนที่จะสรุปด้วยข้อเสนอแนะทางนโยบาย ที่ต้องมีความคู่กับการพัฒนา EEC ต่อไป

¹ ชื่อเต็มคือโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

² ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศเผยแพร่พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ในวันที่ 14 พ.ค. 2561 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 พ.ค. 2561 เป็นต้นไป

1. ที่มาของ EEC

โครงการ EEC ถือเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ³ ที่ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกของไทย ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา โดย EEC มีจุดกำเนิดจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ที่ริเริ่มช่วงปี พ.ศ. 2524 โดยมีจุดมุ่งหมายในการขับเคลื่อนการลงทุนครั้งใหญ่ของประเทศเช่นกัน ซึ่งโครงการดังกล่าวถูกตั้งให้เป็นวาระแห่งชาติ และได้รับการบรรจุเข้าไปในกรอบงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529)⁴

การลงทุนในโครงการ Eastern Seaboard ได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ส่งผลให้ทั้งเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถเติบโตอย่างก้าวกระโดด ทั้งยังทำหน้าที่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุน สร้างงานและสร้างรายได้ให้ประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังเป็นการยกระดับภาคตะวันออกให้กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญของไทย สะท้อนจากข้อมูลสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภูมิภาค (Gross Regional Product: GRP) ต่อ GDP ของภาคตะวันออกที่สูงขึ้นต่อเนื่อง⁵ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สัดส่วน GRP ต่อ GDP ของภูมิภาคต่างๆ (%/GDP)

ภูมิภาค	ปี 2538	ปี 2548	ปี 2560 ^P
1. ตะวันออกเฉียงเหนือ	9.0	8.6	9.7
2. เหนือ	7.6	7.7	7.7
3. ใต้	9.6	9.4	8.9
4. ตะวันออก	12.0	16.6	18.5
5. ตะวันตก	3.8	3.9	3.5
6. กลาง	5.6	6.0	5.4
7. กรุงเทพฯ และปริมณฑล	52.5	47.9	46.4

P = Preliminary Data (ข้อมูลเบื้องต้น)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
คำนวณโดยผู้เขียน

³ เขตเศรษฐกิจพิเศษ คือเขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มระดับศักยภาพให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผ่านวิธีการต่างๆ ได้แก่ 1) ผ่อนคลายกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนในเขตปกติ 2) บริหารจัดการพื้นที่แบบพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการค้าการลงทุนในพื้นที่ 3) ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลและงบประมาณจากภาครัฐเป็นพิเศษ อาทิ การลงทุนในระบบสาธารณูปโภค และ 4) ได้รับสิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ อาทิ สิทธิประโยชน์ทางภาษี

⁴ นโยบายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 คือการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมให้ไปตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคอย่างเป็น

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่าโครงการ EEC เป็นการ re-launch การลงทุนในพื้นที่ Eastern Seaboard อีกครั้ง ด้วยเม็ดเงินลงทุนที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับแผนการลงทุนนำร่องที่รอบด้านกว่าในอดีต EEC จึงถูกคาดหวังให้เป็นหัวจักรเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป

2. เป้าหมายของ EEC

เป้าหมายของโครงการ EEC ที่ภาครัฐต้องการผลักดันให้เกิดขึ้น สามารถสรุปได้เป็น 3 ข้อใหญ่ ดังนี้

2.1 กระตุ้นการลงทุนภาคเอกชน และ GDP: การเติบโตของเศรษฐกิจไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ยังเน้นการพึ่งพาอุปสงค์ต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลให้การขยายตัวของเศรษฐกิจหยุดชะงักได้ง่ายหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจโลกหรือเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า อาทิ ช่วงปี 2556 – 2558 ที่มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยหดตัวถึงสามปีซ้อน⁶ ขณะที่การส่งออกของประเทศเพื่อนบ้านขยายตัวได้ สะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันของไทยที่ลดลง ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ 2 ใน 3 ของการลงทุนในช่วงดังกล่าวยังเป็นการลงทุนเพื่อทดแทนค่าเสื่อม ไม่ได้มีการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ที่รวมถึงการลงทุนในด้านนวัตกรรมใหม่ๆ⁷

ดังนั้น การที่เศรษฐกิจไทยจะเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะต่อไป ต้องส่งเสริมให้อุปสงค์ในประเทศมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ซึ่งในจุดนี้ การบริโภคภาคเอกชนถือว่ามีความสำคัญที่สุด ส่วนหนึ่งจากปัจจัยสนับสนุนกำลังซื้อที่ปรับดีขึ้น ประกอบกับได้รับมาตรการสนับสนุนเพิ่มเติมจากนโยบายภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาคเอกชนที่เป็นอีกหนึ่งแรงขับเคลื่อนนั้นยังทำได้ไม่เต็มที่เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต สะท้อนจากมูลค่าการลงทุนที่

ระบบ โดยมีทั้งศูนย์อุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ เพื่อเสนอทางเลือกแหล่งที่ตั้งให้กับอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคต โดยไม่จำกัดให้อยู่เฉพาะบริเวณเมืองหลวงเท่านั้น

⁵ สัดส่วน GRP ต่อ GDP ของภาคตะวันออกในปี พ.ศ. 2525 อยู่ที่ระดับ 3.6% (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, 2559)

⁶ ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย (BOP Basis)

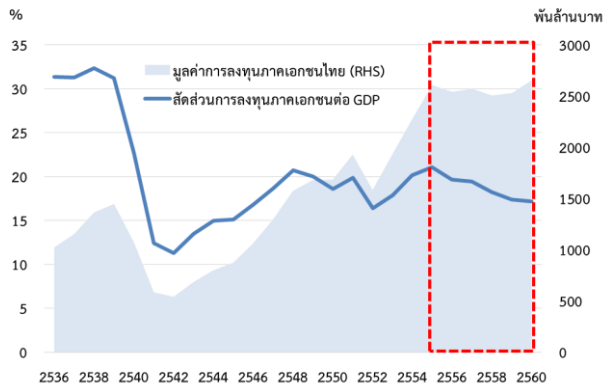
⁷ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากงานศึกษาเรื่อง 8 ข้อเท็จจริง

การลงทุนไทย

https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib/_Article_23Aug2017.pdf

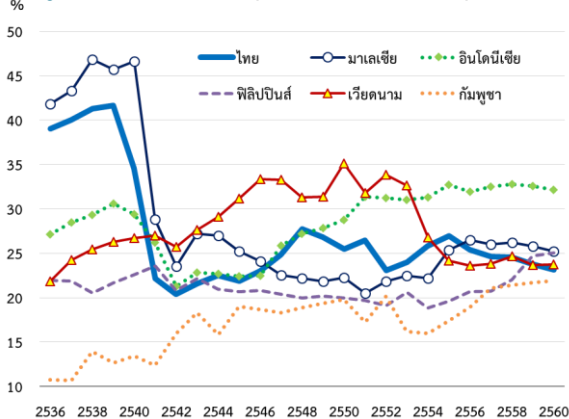
อยู่ในระดับใกล้เคียงเดิม และสัดส่วนการลงทุนต่อ GDP⁸ ที่ปรับลดลงต่อเนื่องในระยะหลัง (รูปที่ 1) นอกจากนี้สัดส่วนการลงทุนรวมต่อ GDP ยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ ที่สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา (รูปที่ 2)

รูปที่ 1 มูลค่าการลงทุนภาคเอกชน และสัดส่วนการลงทุนภาคเอกชนต่อ GDP ของไทย

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คำนวณโดย ธปท.

รูปที่ 2 สัดส่วนการลงทุนรวมต่อ GDP ของกลุ่มอาเซียน

ที่มา: CEIC คำนวณโดย ธปท.

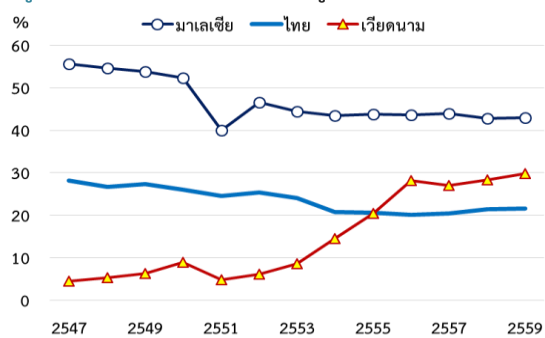
ดังนั้น โครงการ EEC จึงเป็นความหวังที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนภาคเอกชนที่มีผลทวีคูณทั้งในการลงทุนด้านก่อสร้าง ผ่านการสร้างนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานใหม่ และด้านเครื่องจักรอุปกรณ์ ผ่านการซื้อขายและนำเข้าเครื่องจักรใหม่เพื่อขยายกำลังการผลิต เป็นต้น

ทั้งนี้ นอกจากระดับการลงทุนภาครัฐและเอกชนจะเพิ่มขึ้นแล้ว คาดว่าการส่งออกสินค้าและบริการจะ

ได้รับผลดีจากการขยายการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและการดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามเป้าหมายการพัฒนา EEC เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) ขณะที่การบริโภคจะได้รับผลดีตามรายได้รวมที่เพิ่มขึ้นจากการสร้างงานใหม่ ดังนั้น ภาครัฐจึงคาดการณ์ว่าภายในปี 2564 EEC จะส่งเสริมให้ GDP สามารถขยายตัวได้ไม่ต่ำกว่า 5% ซึ่งเป็นระดับเป้าหมายของการขยายตัวทางเศรษฐกิจตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

2.2 ยกระดับโครงสร้างการผลิตของไทย: ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วนั้น สินค้ารูปแบบเก่าจะค่อยๆ ถูกทดแทนหรือมีความต้องการลดลง ซึ่งในกรณีของประเทศไทยนั้น พบว่าสินค้าที่ผลิตเพื่อส่งออกของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ไม่ได้มีความซับซ้อนมากนัก กล่าวคือ ไทยผลิตและส่งออกสินค้าที่ความต้องการในตลาดโลกเติบโตต่ำหรือเริ่มอิ่มตัวแล้ว สอดคล้องกับข้อมูลสัดส่วนการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีสูง¹⁰ ต่อสินค้าส่งออกทั้งหมดของไทย ที่ทรงตัวอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเป็นเวลานาน (รูปที่ 3) ส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไทยจึงต้องเร่งเพิ่มผลิตภาพการผลิต ผ่านการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่มีนวัตกรรมสูงขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ที่จะเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในระยะต่อไป

รูปที่ 3 สัดส่วนสินค้าเทคโนโลยีสูงต่อสินค้าส่งออกทั้งหมด

ที่มา: ธนาคารโลก

สำหรับประเด็นนี้ การจัดตั้งโครงการ EEC ถือว่าตอบโจทย์ได้ถูกต้อง เนื่องจากเป้าประสงค์หนึ่งของ

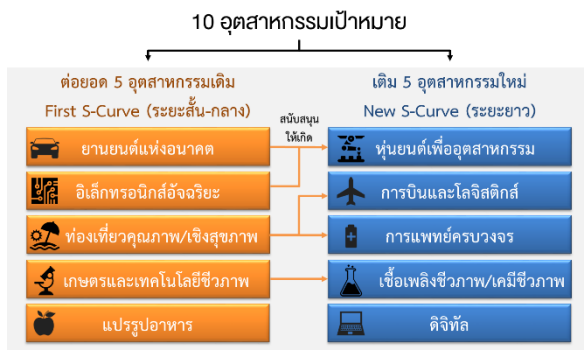
⁸ งานศึกษาของ Chuenchoksan et al, 2008 ประเมินว่า ระดับการลงทุนภาคเอกชนต่อ GDP ที่จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวได้เต็มศักยภาพ ควรอยู่ที่ 26%

⁹ การลงทุนรวม คือผลรวมของการลงทุนภาคเอกชน และการลงทุนภาครัฐ

¹⁰ สินค้าเทคโนโลยีสูงตามนิยามของธนาคารโลก คือสินค้าที่ต้องใช้ R&D ในกระบวนการผลิตมาก อาทิ อากาศยาน คอมพิวเตอร์ ยา อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ และเครื่องจักรกลไฟฟ้า

EEC คือการดึงดูดและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะจาก 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งแบ่งเป็น 5 อุตสาหกรรมเดิมที่ไทยมีศักยภาพ (First S-Curves) และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curves) (รูปที่ 4) ซึ่งล้วนมีมูลค่าเพิ่ม (Value-Added) ต่อระบบเศรษฐกิจสูง

รูปที่ 4 แผนผัง 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย

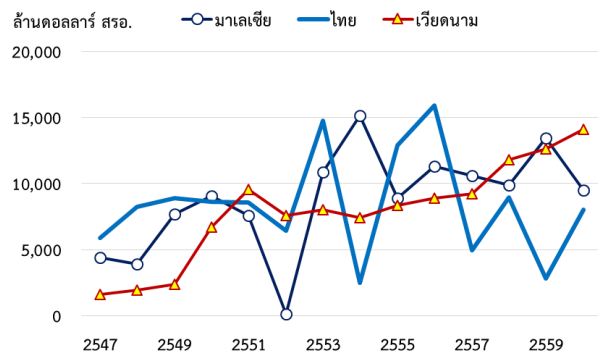
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.)

2.3 สร้างสิ่งดึงดูดการลงทุนเมื่อเทียบกับคู่แข่ง: การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ส่งผลให้ภูมิภาคอาเซียนมีลักษณะเป็นตลาดเดียวกัน มีฐานการผลิตเดียวกัน การเคลื่อนย้ายแรงงาน โรงงาน หรือฐานการผลิตสามารถทำได้ง่ายและรวดเร็ว ดังนั้นบริษัทต่างชาติจึงมีตัวเลือกในการลงทุนมากขึ้น นอกจากนี้ ความน่าลงทุนของไทยยังปรับลดลงจากในอดีต สะท้อนจากข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ที่มีแนวโน้มต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง (รูปที่ 5) โดยเฉพาะเวียดนามที่มีข้อได้เปรียบด้านแรงงานที่มีจำนวนมากกว่า และมีค่าแรงต่ำกว่า ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตมีราคาถูกลงสวนทางกับไทยที่กำลังประสบปัญหาด้านแรงงานจากทั้งสังคมผู้สูงอายุ และค่าแรงขั้นต่ำที่อยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับภูมิภาค (ตารางที่ 2) ไทยจึงต้องเร่งหาช่องทางในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติในรูปแบบอื่น ซึ่งโครงการ EEC ก็เป็นความคาดหวังหนึ่งที่จะทำให้ไทยสามารถแข่งขันด้านการลงทุน FDI กับคู่แข่งในระยะต่อไปได้

¹¹ อ้างอิงจาก https://www.boei.go.th/upload/content/BOI-book%202016-EEC-EN-TH-20161129_88126.pdf

¹² ยุคสมัยของพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของไทย แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ
1. Thailand 1.0: เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยภาคเกษตรกรรม
2. Thailand 2.0: เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรมเบา และยังเน้นการใช้แรงงานจำนวนมาก (Labor Intensive) อาทิ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม กระเป๋า รองเท้า และเครื่องประดับ

รูปที่ 5 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

ที่มา: ธนาคารโลก

ตารางที่ 2 ค่าแรงขั้นต่ำของประเทศในภูมิภาคอาเซียน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 ส.ค. 2561)

ประเทศ	ค่าแรงขั้นต่ำ (บาท)
ไทย	308-330
ฟิลิปปินส์	160-320
มาเลเซีย	244-265
อินโดนีเซีย	105-265
เวียดนาม	130-190
กัมพูชา	188
สปป. ลาว	142
เมียนมา	100

หมายเหตุ: บรูไนและสิงคโปร์ไม่มีการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำ

ที่มา: ASEAN Briefing

ทั้งนี้ เป้าหมายสูงสุดของโครงการ EEC คือ การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ดีที่สุด และทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน¹¹ นอกจากนี้ EEC จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมให้ไทยสามารถก้าวไปสู่โมเดล Thailand 4.0¹² โดยสมบูรณ์ และจะยกระดับให้ไทยเป็นประเทศรายได้สูงหรือประเทศพัฒนาแล้วได้ภายในปี 2575 ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

3. วิเคราะห์ศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนของ EEC

หลังจากที่เข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งและความสำคัญของโครงการแล้ว คำถามลำดับถัดมาคือ EEC

3. Thailand 3.0 (ยุคปัจจุบัน): เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก มีการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ใช้เทคโนโลยีและใช้เครื่องจักรในการผลิตมากขึ้น อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เหล็กกล้า ยานยนต์ และก๊าซธรรมชาติ

4. Thailand 4.0: เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งครอบคลุมการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ ดิจิทัล การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ Smart Farming

จะสามารถทำหน้าที่เป็นแม่เหล็กดึงดูดการลงทุน โดยเฉพาะนักลงทุนต่างชาติได้อย่างไร

จากการศึกษากรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จสูง อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษเซ็นเจิ้นของจีน และเขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ของมาเลเซีย พบว่าปัจจัยร่วมแห่งความสำเร็จของโมเดลเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สำคัญ คือปัจจัยด้านความเหมาะสมเชิงพื้นที่ และด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ (รูปที่ 6) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปที่ 6 ปัจจัยร่วมแห่งความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.1 ทำเลศักยภาพ: หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่สุดของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ประสบความสำเร็จ คือการทำเลอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดี อาทิ มีสถานที่ติดทะเล หรืออยู่ใกล้กับเมืองเศรษฐกิจสำคัญ ซึ่งจะทำให้พื้นที่นั้นๆ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเมืองที่อยู่ใกล้เคียงไปด้วย อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษเซ็นเจิ้นได้ประโยชน์จากฮ่องกง เขตเศรษฐกิจพิเศษอิสกันดาร์ได้ประโยชน์จากสิงคโปร์ สำหรับกรณีของ EEC ถือว่าทำเลที่ตั้งมีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นเมืองท่าที่อยู่ติดทะเล และเป็นยังเป็นที่ตั้งของภูมิภาคอาเซียนที่มีพรมแดนติดกับ 4 ประเทศ (เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย) จึงง่ายต่อการเป็นจุดศูนย์กลางของเส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันอีกด้วย

3.2 โครงสร้างพื้นฐานรองรับเพียงพอ: EEC มีโครงสร้างพื้นฐานตั้งต้นอยู่แล้ว ทั้งด้านถนน ราง น้ำ และอากาศ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนา Eastern Seaboard ในอดีต ส่งผลให้พื้นที่นี้สามารถรองรับการขนส่งมวลชนได้ทุกรูปแบบ อีกทั้งง่ายต่อการพัฒนาต่อยอดสำหรับการขยายตัวในอนาคต โดย EEC มีแผนปฏิบัติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 168 โครงการ เม็ดเงินลงทุนสูงถึง

เกือบ 1 ล้านล้านบาท (ตารางที่ 3) ซึ่งจะเป็นแผนหลักที่นำมาใช้ขับเคลื่อนการลงทุนใน EEC ในระยะต่อไป

การลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความน่าดึงดูดของพื้นที่ในสายตาของนักลงทุน และเพิ่ม Ease of Doing Business แก่ผู้ประกอบการให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ นอกจากการพัฒนาด้านคมนาคมขนส่ง ระบบไฟฟ้าและประปาแล้ว ภาครัฐยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอื่นๆ เช่นกัน อาทิ การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เอกชนในด้านการขออนุมัติหรือขออนุญาตต่างๆ รวมถึงการสร้างโรงพยาบาล โรงเรียนนานาชาติ และที่อยู่อาศัย ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการพัฒนาเมืองใหม่ที่มีระดับการพัฒนาไม่น้อยกว่ากรุงเทพฯ ภายใน 10 ปีข้างหน้า¹³

ตารางที่ 3 แผนปฏิบัติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน EEC ระยะ 5 ปี (2561 – 2565)

ระบบโครงสร้างพื้นฐาน	จำนวนโครงการ	เงินลงทุน (พันล้านบาท)
ขนส่งทางถนน	90	214.6
ขนส่งทางราง	9	398.6
ขนส่งทางน้ำ	19	160.6
สนามบินและระบบโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้อง	20	173.8
ระบบไฟฟ้า	12	40.5
ระบบประปา	18	0.8
รวม	168	988.9

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวบรวมโดยหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับวันที่ 26-29 พ.ค. 2562

3.3 หน่วยงานบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ: พ.ร.บ. EEC บัญญัติให้พื้นที่ดังกล่าวมีคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจในประเด็นสำคัญ และมีอำนาจในการอนุมัติกิจกรรมตามกฎหมายในพื้นที่ โดยคณะกรรมการฯ จะมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานโดยตำแหน่ง เพื่อประโยชน์ในด้านความต่อเนื่องของนโยบายและทิศทางการพัฒนา นอกจากนี้ EEC ยังมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในกิจกรรม

¹³ อ้างอิงจาก <https://www.eeco.or.th/pr/news/EECGameChangerFutureOfThailand>

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ EEC รวมทั้งนำเสนอประเด็นต่างๆ ให้คณะกรรมการฯ รับทราบ อาทิ การกำหนดพื้นที่เป็นเขตส่งเสริมกิจการพิเศษ การกำหนดสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม โดยมีกฎหมายที่สามารถดำเนินการอนุมัติอนุญาต 8 ฉบับ¹⁴ ซึ่งสามารถช่วยลดความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในการประกอบการต่างๆ ของภาคเอกชนในพื้นที่ได้

3.4 สิทธิประโยชน์ตรงกับความต้องการ: ปัจจัยร่วมสุดท้ายที่ส่งผลให้เขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จคือแรงจูงใจด้านสิทธิประโยชน์ที่ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ อาทิ เพิ่มความยืดหยุ่นของกฎหมายแรงงานเป็นพิเศษ สำหรับพื้นที่ที่ต้องการส่งเสริมอุตสาหกรรมกลุ่มที่ใช้แรงงานมาก เป็นต้น **ในกรณีของ EEC นั้น สิทธิประโยชน์ในการลงทุนส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจที่มีนวัตกรรมสูง** อาทิ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 15 ปี สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายและการลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเหลือ 17% จากสูงสุดที่ 35% สำหรับบุคคลที่มีทักษะสูง เช่น ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิจัย นอกจากนี้ ยังมีสิทธิประโยชน์ที่มีใช้ภาษีเพื่อดึงดูดนักลงทุนอีกมากมาย อาทิ สิทธิถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินสูงสุด 99 ปี สำหรับนักลงทุนต่างชาติ (เช่าที่ดินสูงสุดได้ 50 ปี และต่ออายุได้สูงสุด 49 ปี) และการให้สิทธิวีซ่าสำหรับการทำงานในไทย 5 ปี เป็นต้น โดยสิทธิประโยชน์ต่างๆ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ช่วยดึงดูดการลงทุนโดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรมสูงได้ จึงสอดคล้องกับเป้าหมายหลักที่ภาครัฐต้องการผลักดันโครงการ EEC

4. ผลของ EEC ต่อการลงทุนภาคเอกชนในช่วงที่ผ่านมา และแนวโน้มการลงทุนในระยะต่อไป

นับตั้งแต่ภาครัฐได้เริ่มประกาศเรื่องการจัดเตรียมโครงการ EEC ในช่วงครึ่งหลังของปี 2559 ผสมกับภาคการส่งออกที่เริ่มฟื้นตัวอย่างแข็งแกร่งในช่วงดังกล่าว แนวโน้มการลงทุนภาคเอกชนของไทยก็เริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจากข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนที่มีทิศทางดีขึ้น อาทิ **1) ยอดขอรับการส่งเสริมการลงทุน**ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (The Board of Investment of Thailand: BOI) ที่มีโครงการลงทุนขนาดใหญ่เพิ่มเข้ามามากในช่วงสองปีที่ผ่านมาโดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัด EEC (**ตารางที่ 4**) ซึ่งโครงการที่มีแผนการลงทุนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มาจากอุตสาหกรรมที่มีฐานการผลิตตั้งต้นใน EEC อยู่แล้ว ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่ปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และอุตสาหกรรมยานยนต์ ตามการเร่งยื่นขอรับการส่งเสริมในกิจการผลิตรถยนต์พลังงานไฟฟ้า (Electric Vehicle: EV) ก่อนมาตรการสิ้นสุด¹⁵ และ **2) ยอดขาย-เช่าที่ดินในนิคมอุตสาหกรรม** ที่เร่งตัวสูงขึ้นจากนิคมฯ ในพื้นที่ EEC เป็นสำคัญ (**รูปที่ 7**) ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่เพิ่มขึ้น จากความคืบหน้าของขั้นตอนดำเนินการในโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเร่งด่วนทั้ง 5 ในพื้นที่ EEC¹⁶ ประกอบกับการเข้าเจรจาและจัดสัมมนา (Roadshow) เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติอย่างต่อเนื่องของภาครัฐ

¹⁴ กฎหมายที่อยู่ในอำนาจของสำนักงาน EEC 8 ฉบับ ได้แก่

1. กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน
2. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร
3. กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักร
4. กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
5. กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
6. กฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์
7. กฎหมายว่าด้วยโรงงาน
8. กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน

¹⁵ กิจการผลิตที่เกี่ยวข้องกับ EV ที่หมดเขตขอรับการส่งเสริมการลงทุนภายใน 31 ธันวาคม 2561 ได้แก่

1. กิจการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าแบบเสียบปลั๊กและชิ้นส่วน (Plug-in Hybrid Electric Vehicles: PHEV)

2. กิจการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่และชิ้นส่วน

(Battery Electric Vehicles: BEV)

3. กิจการผลิตรถโดยสารไฟฟ้าแบบแบตเตอรี่และชิ้นส่วน

(Battery Electric Bus)

4. กิจการสถานีบริการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับรถยนต์ไฟฟ้า

¹⁶ โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเร่งด่วนใน EEC ทั้ง 5 โครงการและเม็ดเงินลงทุน (มูลค่าปัจจุบัน) ประกอบด้วย

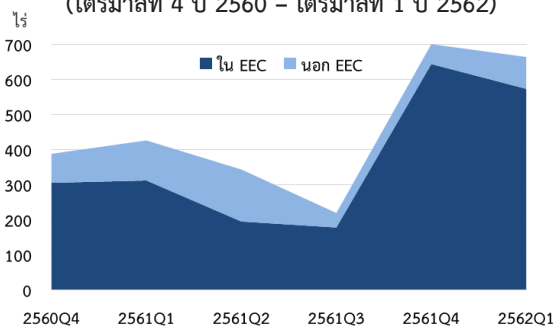
1. รถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน ดอนเมือง-สุวรรณภูมิ-อู่ตะเภา (182.5 พันล้านบาท)
 2. สนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก (290 พันล้านบาท)
 3. ศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานอู่ตะเภา (10.6 พันล้านบาท)
 4. ท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3 (84.4 พันล้านบาท)
 5. ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ 3 (55.4 พันล้านบาท)
- ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2562 จาก สกพอ.

ตารางที่ 4 เป้าหมายและยอดขอรับการส่งเสริมการลงทุน BOI (ปี 2560 – 2562)

	เป้าหมายส่งเสริมการลงทุน	ยอดขอรับการส่งเสริมการลงทุนจริง
ปี 2560	600,000 ล้านบาท (200,000 ล้านบาท ใน EEC)	630,000 ล้านบาท (288,000 ล้านบาท ใน EEC)
ปี 2561	720,000 ล้านบาท (250,000 ล้านบาท ใน EEC)	902,000 ล้านบาท (684,000 ล้านบาท ใน EEC)
ปี 2562	750,000 ล้านบาท (300,000 ล้านบาท ใน EEC)	-

ที่มา: BOI และข่าวที่เกี่ยวข้อง รวบรวมโดยผู้เขียน

รูปที่ 7 ยอดขาย-เช่าที่ดินของนิคมอุตสาหกรรม (ไตรมาสที่ 4 ปี 2560 – ไตรมาสที่ 1 ปี 2562)

ที่มา: การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

จากจำนวนผู้สมัครขอรับการส่งเสริมการลงทุน และยอดขายที่ดินในนิคมฯ ที่เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศให้ความสนใจกับมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ เป็นอย่างดี และมีความพร้อมที่จะขยายการลงทุนในพื้นที่ EEC ในระยะต่อไป ทั้งนี้ นอกจากความเชื่อมั่นด้านการลงทุนที่ดีขึ้นจากด้านสิทธิประโยชน์แล้ว อีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมให้แนวโน้มการลงทุนภาคเอกชนดีขึ้น คือการลงทุนนำร่องของภาครัฐที่เน้นด้านการสร้างและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งด้านถนน ราง น้ำ และอากาศ โดยงานศึกษาของทศพล ต้องหุย (2560) พบว่าการลงทุนภาครัฐมีผลบวกต่อการลงทุนภาคเอกชนทั้งในระยะสั้น จากอุปสงค์สินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น และในระยะยาว จากระดับศักยภาพและผลิตภาพของประเทศที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจลงทุนให้แก่ภาคเอกชน ยิ่งไปกว่านั้น การลงทุนของ

ภาครัฐในโครงการขนาดใหญ่โดยเฉพาะในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน จะส่งผลบวกต่อการลงทุนภาคเอกชน (Crowding-In Effect) ได้มากกว่าการลงทุนประเภทอื่นๆ¹⁷

นอกจากนี้ โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานหลักใน EEC (อาทิ 5 โครงการเร่งด่วน) ยังใช้รูปแบบของการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP) เพื่อให้การลงทุนสำคัญสามารถทำได้อย่างคล่องตัว ลดภาระด้านงบประมาณของภาครัฐ ลดระยะเวลาในการดำเนินงานและก่อสร้าง และมีความโปร่งใสมากขึ้น ซึ่งการที่ภาคเอกชนเป็นผู้ร่วมลงทุนในโครงการขนาดใหญ่เหล่านี้ หมายความว่าระดับการลงทุนภาคเอกชนในระยะต่อไปก็จะเพิ่มขึ้นโดยตรงเช่นกัน

5. ความท้าทายในระยะต่อไป

โครงการ EEC ถือเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนที่ดีที่สุดของไทยในขณะนี้ สะท้อนจากคุณสมบัติของโครงการที่เป็นไปตามสูตรสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นอย่างดี ซึ่งน่าจะส่งผลให้ระดับการลงทุนขยายตัวตามที่คาดหวังในระยะต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม ข้อได้เปรียบด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งในด้านความพร้อมและคุณภาพ และการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ เป็นสิ่งที่ประเทศอื่นสามารถไล่ตามหรือแข่งขันได้ไม่ยาก ดังนั้น การที่ EEC จะเป็นความหวังของเศรษฐกิจไทยอย่างแท้จริงได้นั้น จำเป็นต้องแก้ไขอุปสรรคที่อุดร้งการลงทุน ได้แก่ (1) ภาครัฐต้องทำให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์สามารถทำได้รวดเร็วและสำเร็จเป็นรูปธรรมตามแผนจริง รวมทั้งนโยบายต่างๆ ต้องมีความชัดเจนและต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงไปมาหากมีการเปลี่ยนรัฐบาล ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นของภาคเอกชน โดยเฉพาะจากนักลงทุนต่างชาติ และ (2) ภาครัฐต้องแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างด้านแรงงานที่มีทั้งเชิงปริมาณ ส่วนหนึ่งจากการที่ไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค¹⁸ และเชิงคุณภาพ สะท้อนจากคะแนนทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ

¹⁷ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากงานศึกษาเรื่องผลของการลงทุนภาครัฐต่อการลงทุนภาคเอกชน https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_122.pdf

¹⁸ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากงานศึกษาเรื่องสังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/AgePeriodCohort.pdf>

(EF English Proficiency Index)¹⁹ และความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ (Programme for International Student Assessment: PISA)²⁰ ที่ไทยอยู่ในระดับไม่ดีนัก เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีขนาดเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน อาทิ มาเลเซียและเวียดนาม (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบข้อมูลด้านสังคมผู้สูงอายุ คะแนน EF และคะแนน PISA ระหว่างไทย มาเลเซีย และเวียดนาม

			
ปีที่เข้าสู่สังคมสูงอายุ โดยสมบูรณ์*	2565	2581	2573
EF English Proficiency Index ปี 2561	48.5 (64)** กลุ่ม Low Proficiency	59.3 (22) กลุ่ม High Proficiency	53.1 (41) กลุ่ม Moderate Proficiency
PISA Score ปี 2558	421 (57)***	443 (47)	525 (8)
คะแนนวิทยาศาสตร์/ การอ่าน/คณิตศาสตร์	409 (60) 415 (56)	431 (50) 446 (45)	487 (32) 495 (22)

* สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ คือมีสัดส่วนประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ (คำนิยามจากองค์การสหประชาชาติ)
** เลขในวงเล็บ คืออันดับจาก 88 ประเทศที่ EF ทำการทดสอบในปี 2561
*** เลขในวงเล็บ คืออันดับจาก 73 ประเทศที่ OECD ทำการทดสอบในปี 2558

ที่มา: *Aging among ASEAN population* (Ritthirong et al, 2014), EF Education First และ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

อย่างไรก็ตาม ประเด็นด้านการศึกษาก็มิได้เป็นสิ่งที่ภาครัฐนึ่งนอนใจ สะท้อนจากการที่อุตสาหกรรมพัฒนาบุคลากรและการศึกษา กำลังอยู่ในขั้นตอนการบรรจุเพิ่มเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย²¹ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังจัดทำรายละเอียดเพื่อให้ BOI สามารถกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่เหมาะสมต่อไป โดยในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา ภาครัฐก็ได้มีนโยบายส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศเข้ามาตั้งมหาวิทยาลัยในพื้นที่ EEC โดยเปิดหลักสูตรให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีแผนโครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่และอาชีวศึกษาพันธุ์ใหม่ โดยเน้นการผลิตแรงงานปริญญาตรีด้านวิทยาศาสตร์และ

วิศวกรรม และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพื่อรองรับการจ้างงานในอุตสาหกรรมเป้าหมายอีกด้วย

ในด้านปริมาณการจ้างงาน สกพอ. ประมาณการว่าในระยะ 5 ปีข้างหน้า (2562 – 2566) จะมีตำแหน่งงานใหม่เพิ่มขึ้นใน EEC เกือบ 5 แสนอัตรา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ภาครัฐต้องการส่งเสริม (ตารางที่ 6) ส่งผลให้ สกพอ. ริเริ่มจัดตั้งคณะทำงานประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรภาคตะวันออก ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และภาครัฐกิจในพื้นที่ โดยมีหน้าที่หลักในการออกแบบจัดทำหลักสูตรการเรียนที่เหมาะสม รวมทั้งอบรมพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายมากขึ้น เพื่อให้สามารถผลิตบุคลากรที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการในตำแหน่งต่างๆ ได้ปีละเกือบ 1 แสนคน โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีวศึกษาที่ยังมีจำนวนแรงงานน้อย แต่มีความต้องการจ้างงานสูงโดยเปรียบเทียบ (ตารางที่ 7) ซึ่งหากแผนการลงทุนด้านทุนมนุษย์ หรือ Human Capital นี้ เกิดประสิทธิผลตามที่คาดหวังไว้ เราก็จะสามารถผลิตแรงงานคุณภาพที่เพียงพอกับอัตราตำแหน่งงานที่จะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในพื้นที่ EEC ในระยะต่อไปได้

ตารางที่ 6 ความต้องการจ้างงานใหม่ใน EEC แบ่งตามประเภทอุตสาหกรรม (ปี 2562 – 2566)

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนอัตรางานใหม่
 ดิจิทัล	116,222
 โลจิสติกส์	109,910
 อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ	58,228
 ยานยนต์แห่งอนาคต	53,738
 ทุนยนต์เพื่ออุตสาหกรรม	37,526
 การบินและอากาศยาน	32,836
 ระบบราง	24,246
 ท่องเที่ยงคุณภาพ/เชิงสุขภาพ	16,920
 การพาณิชย์นาวี	14,630
 การแพทย์ครบวงจร	11,412
รวม	475,668

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

¹⁹ จัดทดสอบทุกปี (ครั้งล่าสุดในปี 2561) โดยผลลัพธ์แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ตามอันดับคะแนน ได้แก่ Very high, High, Moderate, Low และ Very Low

²⁰ จัดทดสอบทุก 3 ปี (ครั้งล่าสุดในปี 2561 แต่ผลลัพธ์จะเผยแพร่วันที่ 3 ธันวาคม 2562)

²¹ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ประชุม ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2561) มีมติให้เพิ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายใน EEC จาก 10 เป็น 12 อุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เพิ่มเข้ามาใหม่เป็นลำดับที่ 11 และ 12 ได้แก่ อุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ และ อุตสาหกรรมพัฒนาบุคลากรและการศึกษาตามลำดับ

ตารางที่ 7 ความต้องการจ้างงานใหม่ใน EEC
แบ่งตามระดับวุฒิการศึกษา (ปี 2562 – 2566)

ระดับวุฒิการศึกษา	จำนวนอัตรางานใหม่	จำนวนแรงงาน ณ สิ้นปี 2561 (3 จังหวัด EEC)
 อาชีวศึกษา	253,114	95,226
 ปริญญาตรี	219,943	211,748
 ปริญญาโทและ ปริญญาเอก	8,617	15,716
รวม	475,674	322,690

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยผู้เขียน

นอกจากความท้าทายด้านการศึกษาและแรงงานแล้ว อีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจ คือผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน ที่ส่งผลให้เกิดกระแสการย้ายฐานการผลิตครั้งใหญ่ ซึ่งการพัฒนาโครงการ EEC และนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่เหมาะสม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนต่างประเทศสนใจและน่าจะทำให้ไทยได้ประโยชน์จากกระแสการย้ายฐานการผลิตในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม **ความท้าทายที่ไม่ควรมองข้าม คือการออกแบบมาตรการและสิทธิประโยชน์ที่สามารถดึงดูดการลงทุนจากอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับไทยได้อย่างแท้จริง แทนที่จะเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการนำเข้าชิ้นส่วนมาเพื่อต่อประกอบเท่านั้น เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างแท้จริง**

ทั้งนี้ หากการพัฒนาในด้านต่างๆ ทำได้ตามเป้าหมาย กล่าวคือ 1) ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นตามแผนพัฒนากำลังแรงงาน 2) ปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นตามการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ และ 3) ปัจจัยเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นจากการเน้นลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลให้ระดับผลิตภาพรวม (Total Factor Productivity: TFP) ของประเทศเพิ่มขึ้นเช่นกัน และทั้งสามปัจจัยจะทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืนในระยะยาว

6. บทสรุป

กล่าวโดยสรุป EEC เป็นโครงการที่ภาครัฐสร้างขึ้นเพื่อจุดเครื่องยนต์การลงทุนให้ติด นำร่องด้วยการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐ โดยเฉพาะด้านโครงสร้าง

พื้นฐาน เพื่อดึงดูดและสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนไปต่อได้ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศสูงขึ้นในระยะยาว ทั้งด้านการส่งออกสินค้าและบริการ

บทบาทที่สำคัญของภาครัฐ ณ ขณะนี้ คือการเรียกความมั่นใจในการลงทุนผ่านความชัดเจนและต่อเนื่องของนโยบายที่สามารถเห็นผลได้จริง และมีการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างด้านแรงงานอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการสร้างแรงงานที่มีคุณภาพ และมีทักษะสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ขณะที่ภาคเอกชนก็ต้องปรับตัวโดยการเรียนรู้ ดูดซับ และต่อยอดองค์ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะที่ได้จากการลงทุนที่มีนวัตกรรมสูงของต่างชาติ ซึ่งภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันอย่างจริงจัง EEC ก็จะสามารถเป็นความหวังใหม่ที่ทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน และเป็นต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ของประเทศในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์

References:

กอบศักดิ์ ภูตระกูล (ก.ค. 2559), **ทำไมต้องมีโครงการ**

Eastern Economic Corridor,

<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638337>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(พ.ย. 2559), **แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560 – 2564),**

https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6381

กระทรวงคมนาคม (พ.ย. 2559), **แผนงานในภารกิจหลักของ**

กระทรวงคมนาคมภายใต้ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ 20 ปี

(พ.ศ. 2560 – 2579),

http://www.otp.go.th/uploads/tiny_uploads/PolicyPlan/1-PolicyPlan/25600316-OperationPlan/25600316-OperationPlan3.pdf

ณัชพล จรูญพิพัฒน์กุล (มี.ค. 2560), **EEC: หัวรถจักร**

การลงทุนใหม่แห่งทศวรรษ,

<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640761>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(ส.ค. 2560), ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.
2560 – 2579),
[https://www.nesdb.go.th/download/document/
ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ20ปี\(พ.ศ2560-2579\).pdf](https://www.nesdb.go.th/download/document/ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ20ปี(พ.ศ2560-2579).pdf)

เสาวรัจ รัตนคำฟู (ต.ค. 2560), **อะไรควรจะเป็นเป้าหมายที่
แท้จริงในการพัฒนา EEC?**,
[https://tdri.or.th/2017/10/the-real-targets-for-
the-eeec/](https://tdri.or.th/2017/10/the-real-targets-for-the-eeec/)

รติมา คชนันท์ (พ.ย. 2560),
สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
**ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ความหวังเพื่อ
เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน**,
[https://library2.parliament.go.th/ejournal/conte
nt_af/2560/nov2560-5.pdf](https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2560/nov2560-5.pdf)

SCB Economic Intelligence Center (ก.พ. 2561),
เจาะลึกอุตสาหกรรมเด่นขานรับโครงการ EEC,
<https://www.scbeic.com/th/detail/product/4424>

โสธญา พิภลหอม (ส.ค. 2561),
สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
**ความต้องการแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษ
ภาคตะวันออก (พ.ศ. 2561 – 2570)**,
[https://library2.parliament.go.th/ejournal/conte
nt_af/2561/aug2561-1.pdf](https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/aug2561-1.pdf)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(ต.ค. 2561), **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580**,
[http://www.nesdb.go.th/download/document/S
AC/NS_PlanOct2018.pdf](http://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf)

Akinci, G., Crittle, J., et al (April 2008), **Special
Economic Zones: Performance, Lessons
Learned, and Implications for Zone
Development**. Washington, DC: World Bank.
[http://documents.worldbank.org/curated/en/34
3901468330977533/pdf/458690WP0Box331s0Ap
ril200801PUBLIC1.pdf](http://documents.worldbank.org/curated/en/343901468330977533/pdf/458690WP0Box331s0April200801PUBLIC1.pdf)

Pakdeenurit, P., et al (March 2014), **Key Success
Factor of Special Economic Zone for
Thailand**, Proceedings of the International
MultiConference of Engineers and Computer

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารจากสายนโยบาย
การเงิน คุณวิศยา ลีมธรรมมทิสร์ และคุณปฐนทริก
ศุภอมรกุล สำหรับคำแนะนำและความคิดเห็นอัน
เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงบทความนี้ รวมถึง
ขอขอบคุณคำแนะนำจากคุณกุลนันท์ จันทองวิรัตน์
คุณเกริกเกียรติ พรหมมินทร์ คุณนนท์นิตย์ ทองศรี
และความช่วยเหลือจาก FAQ Editor คุณณัฐา
ปิยะกาญจน์ ที่ทำให้บทความนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

Contact author :

ณัชพล จรูญพิพัฒน์กุล
เศรษฐกรอาวุโส
ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค
สายนโยบายการเงิน
NutchapJ@bot.or.th